

Številka: 622311-7/2014/4
Ljubljana, 20. maj 2014
EVA: 2014-3340-0007
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Odlok o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena – Predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade: Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) je Vlada Republike Slovenije na ..... seji dne ..... sprejela sklep: Vlada Republike Slovenije sprejme Odlok o razglasitvi Trga republike za kulturni spomenik državnega pomena, ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in ga prek Državnega pravobranilstva Republike Slovenije predloži pristojnemu zemljiškoknjižnemu sodišču.   GENERALNA SEKRETARKA Tanja Šarabon Sklep prejmejo: – Ministrstvo za kulturo, Maistrova 10, 1000 Ljubljana   – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje   – Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo   – Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje   – Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Metelkova 4, 1000 Ljubljana   – Državno pravobranilstvo Republike Slovenije, Šubičeva ulica 2, 1000 Ljubljana
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:
NE
3. a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
– mag. Gojko Zupan, sekretar – mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka – Brigita Petek, višja svetovalka I
3.b. Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
Pri pripravi gradiva so sodelovali konservatorji ZVKDS OE Ljubljana, člani komisije za arhitekturo 20. stoletja in lastniki objektov ali njihovi zastopniki (arhitekti, gradbeniki, pravniki).
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:
Odlok sprejema Vlada RS samostojno. Razprave v Državnem zboru ni.
5. Kratek povzetek gradiva

Skladno z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) Vlada Republike Slovenije z odlokom razglasi enoto kulturne dediščine, ki ima izjemen pomen za Republiko Slovenijo.

Simbolni prostor razglasitve samostojne Republike Slovenije in izjemen avtorski stavbni kompleks Trga republike, najobsežnejše delo arhitekta akademika Edvarda Ravnikarja, je izjemnega pomena za vso državo in ga je kot takega treba zaščititi kot kulturni spomenik državnega pomena, kakor je predlagala pristojna strokovna organizacija Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	DA/NE

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR:

Razglasitev sama ne prinese dodatnih finančnih obveznosti za državo. Edina obveza je nakup označevalnih tabel, katerih vrednost je okoli 500 €, in plačilo njihove postavitve.

8. Predstavitev sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja.	DA/NE

/Če NE, navesti razlog za neobjavo:/

V pripravo odloka, ki je trajala več let, so bili posebej vključeni lastniki objektov, ki so dali vsak svoje pisno mnenje, strokovnjaki ZVKDS in muzejskih ustanov, arhitekti, upravljavci, občani, člani društev in drugi.

ZVKDS je posebej sodeloval z arhitekti in arhitekturnimi zgodovinarji.

V razpravo so bili vključeni:

- predstavniki zainteresirane javnosti (DAL),
- predstavniki strokovne javnosti (ZVKDS, FA, Zavod za varstvo narave),
- občine: MOL.

Mnenja, predloge, pripombe so dali:

- posamezni lastniki objektov.

Upoštevani so bili:

- večinoma: občina (MOL),
- delno: lastniki TR 3.

Bistvena odprta vprašanja: –

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti	DA/NE

10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade	NE

Dr. Uroš Grilc

minister

O D L O K
o razglasitvi območja Trga republike v Ljubljani
za kulturni spomenik državnega pomena

1. člen

(1) Za kulturni spomenik državnega pomena se razglasi enota dediščine: Ljubljana – Trg republike (EŠD 9756) skupaj s stavbami in javnimi spomeniki, ki so neločljivi del trga in so bili oblikovani skupaj z njim.

(2) Trg republike ima izjemen kulturni pomen za Republiko Slovenijo in posebno kulturno vrednost kot izrazit dosežek človekove ustvarjalnosti ter pomemben del prostora in dediščine Republike Slovenije. Trg je kulturni spomenik z urbanističnimi, arhitekturnimi, umetnostnozgodovinskimi, zgodovinskimi, krajinskoarhitekturnimi in arheološkimi vrednotami.

(3) Trg republike je varovan zato, da se ohrani izvorno delo arhitekta Edvarda Ravnikarja kot kulturna vrednota. Razglasitev omogoča boljše celostno prepoznavnost spomenika in spodbuja primerno rabo. Hkrati poudarja simbolni pomen trga.

2. člen

(1) Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev Trga republike za spomenik državnega pomena, so:

- Osrednji trg je najbolj kompleksno in monumentalno zasnovana pozidava večjega mestnega predela v slovenski prestolnici z osrednjimi javnimi funkcijami. Zgrajen je bil med letoma 1961 in 1986. Trg je izjemen urbanistično-arhitekturni dosežek povojne slovenske in tedanje širše jugoslovanske arhitekture.
- Pozidava na nekdanjem nunskem vrtu je življenjsko in najbolj celostno delo arhitekta Edvarda Ravnikarja (prvonagrajeni natečajni načrt 1960), kar je plod njegovega dvajsetletnega študija tega mestnega predela. Kljub pomoči številnih sodelavcev je celota izrazito avtorsko delo tega arhitekta, akademika in Prešernovega nagrajenca.
- Trg, ki je dajal okvir Spomeniku revolucije, je bil nadgrajen z mestnim upravnim središčem s stolpnicama, prvotno namenjenima republiški upravi, zdaj banki, gospodarskim in drugim javnim funkcijam.
- Vključevanje javnih spomenikov in kipov, ki so delo uveljavljenih slovenskih kiparjev Draga Tršarja in Slavka Tiheca, na trg.
- Prezentacija tlorisov rimskodobnih objektov v tlaku na ploščadi med stolpnicama ter delov emonskega obzidja ob Erjavčevi cesti in Ulici Josipine Turnograjske. Posamezne linije stavb in nivoji etaž predstavljajo dvatisočletno poselitev in gradnjo na tem prostoru.
- Trg je prostor javne razglasitve osamosvojitve Slovenije na osrednji ploščadi 26. junija 1991 in kot tak eden najpomembnejših simbolnih javnih prostorov države. Označujeta ga jambor z zastavo in lipa.

(2) Varovane sestavine spomenika so:

- urbanistična umeščenost trga in njegovih javnih funkcij v mestnem jedru,
- prvotna urbanistična, arhitekturna in krajinskoarhitekturna ureditev trga z nivojskimi ploščadmi, drevjem ob zahodni strani, s pasažo z atriji in podzemno garažo,
- tlakovanje s pohorskim tonalitom (granodioritom), zasaditev v koritih, avtorsko oblikovana kovinska svetila in drogovi za zastave ter vključeni deli starih kovinskih ograj,
- zunanost stavb v celoti, njihove fasade s kamnitimi in bakrenimi oblogami, osnovni gabariti in sistemi javnih komunikacij (pasaže, vhodi, stopnišča, klančine),
- javni spomeniki in okrasni kipi: Spomenik revolucije (1975, Drago Tršar), Spomenik Edvardu Kardelju (1981, Drago Tršar), Spomenik Ivanu Cankarju (1982, Slavko Tihec), kip Vezana jedra (1972/73, Slavko Tihec),
- prostor z drogom za slovensko zastavo in prostor lipe ob njem,
- prezentacija arheoloških ostalin.

(3) Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 532, k. o. 1725 – Ajdovščina; stavbe št. 1, 3 in 4, vse k. o. 1721 – Gradišče I; parcele št. 3078, 3079, 3080/1, 3080/2, 3080/3, 3080/4, 3081, 3082/1, 3082/10, 3082/11, 3082/2, 3082/3, 3082/4, 3082/5, 3082/6, 3082/7, 3082/8, 3082/9, 3086 in 3087, vse k. o. 1725 – Ajdovščina; parcele št. *525, 177/8 (severni del parcele s stopniščem, ki vodi na ploščad Trga republike), 30/1, 30/13, 30/14, 30/15, 30/16, 30/17, 30/18, 30/19, 30/2, 30/20, 30/3, 30/5, 30/6, 30/7, 36/1, 36/26, 36/27 in 36/8, vse k. o. 1721 – Gradišče I.

(4) Vplivno območje spomenika obsega nepremičnine: parcele št. *70/4, 142/16, 2952/2, 3013, 3083, 3084, 3085, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092/1, 3092/2, 3092/3, 3093, 3094/1, 3094/2, 3094/3, 3094/4, 3095, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3306 (vzhodni in osrednji del parcele/ceste do vzhodne meje parcele št. 3068, k. o. 1725 – Ajdovščina) in 3307, vse k. o. 1725 – Ajdovščina; parcele št. *40, *41/3, *789, 175/1, 175/11, 175/13, 175/14, 175/15, 175/16, 175/17, 175/2, 177/8 (osrednji del parcele/ceste južno ob ploščadi Trga republike, od Prešernove do Slovenske ceste), 197/1, 197/2, 28/3, 28/4, 28/5, 28/6 in 28/7, vse k. o. 1721 – Gradišče I.

3. člen

(1) V okviru Trga republike se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enota dediščine: Ljubljana – Cankarjev dom (EŠD 29572).

(2) Enota iz prejšnjega odstavka je kulturni spomenik z umetnostnozgodovinskimi, arhitekturnimi in zgodovinskimi vrednotami.

(3) Vrednote, ki poleg navedenih v prvem odstavku 2. člena utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Cankarjev dom, vpet v prostor med Erjavčevo cesto in park ob Prešernovi cesti, zaključuje jugozahodni del trga. Arhitektu Edvardu Ravnikarju je z dostopi, prehodi, podhodi in ozelenjenimi terasami uspelo razgibati kompozicijo objekta in ga povezati z že obstoječim okoljem.
- Cankarjev dom je Ravnikarjeva celostna umetnina in vrhunski primer strukturalizma z unikatno zasnovano zunanostjo in notranostjo, z notranjo opremo javnih prostorov (dvorane, preddverja, povezovalni hodniki, stopnišča).
- Cankarjev dom je najpomembnejši kulturni in kongresni center v državi, v katerem so med drugim potekali pomembni dogodki, povezani z osamosvojitvijo Slovenije, kar označuje spominska plošča ob vhodu s ploščadi.

(4) Varovane sestavine spomenika so:

- osnovna višinska in tlorisna zasnova,
- armiranobetonska konstrukcija,
- fasada s kamnito oblogo iz makedonskega sivca (dolomitnega marmorja),
- baldahin vzhodnega vhoda s ploščadi,
- vhodi z vetrolovi,
- stavbno pohištvo: okna, vrata, svetlobniki, talne, stenske in stropne obloge,
- prvotna notranja oprema: sedeži, svetila,
- namensko načrtovana likovna oprema.

(5) Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 3, k. o. 1721 – Gradišče I; parcele št. 30/2, 36/1 in 36/26, vse k. o. 1721 – Gradišče I.

4. člen

(1) V okviru Trga republike se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enota dediščine: Ljubljana – Stolpnica Trg republike 2 (EŠD 4123).

(2) Enota iz prejšnjega odstavka je kulturni spomenik z umetnostnozgodovinskimi in arhitekturnimi vrednotami.

(3) Vrednote, ki poleg navedenih v prvem odstavku 2. člena utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Stolpnica Trg republike 2 skupaj s sosednjo stolpnico ustvarja prevladujočo in značilno silhueto širšega mestnega predela.

- Stolpnica je avtorsko oblikovana visoka gradnja; izjemna in izvirna oblika v slovenski povojni arhitekturi. Odlikuje jo armiranobetonska skeletna konstrukcija v izvorni obliki tristrane prizme s prisekanimi robovi v višini 12 nadstropij, spodnji trietažni parter in strukturirani dvoetažni zaključek na vrhu.

(4) Varovane sestavine spomenika so:

- osnovna tlorisna in višinska tridelna zasnova (podnožje, telo in vrh),
- fasada s kamnito oblogo iz pohorskega tonalita (granodiorita),
- vhod z vetrolovom,
- stavbno pohištvo: okna, vrata, svetlobniki, talne, stenske in stropne obloge,
- osrednje stopnišče od 2. kleti do 14. nadstropja,
- prvotna notranja oprema: svetila,
- namensko načrtovana likovna oprema.

(5) Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 4, k. o. 1721 – Gradišče I; parcele št. 30/18, 30/19 in 30/20, vse k. o. 1721 – Gradišče I.

5. člen

(1) V okviru Trga republike se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enota dediščine: Ljubljana – Stolpnica Trg republike 3 (EŠD 4114).

2) Enota iz prejšnjega odstavka je kulturni spomenik z umetnostnozgodovinskimi in arhitekturnimi vrednotami.

(3) Vrednote, ki poleg navedenih v prvem odstavku 2. člena utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Stolpnica Trg republike 3 skupaj s sosednjo stolpnico ustvarja prevladujočo in značilno silhueto širšega mestnega predela.
- Stolpnica je avtorsko oblikovana visoka gradnja z armiranobetonsko skeletno konstrukcijo v izvorni obliki tristrane prizme s prisekanimi robovi v višini 12 nadstropij, s pritličjem s prizidkom in medetažo ter strukturiranim petetažnim zaključkom.

(4) Varovane sestavine spomenika so:

- osnovna tlorisna in višinska tridelna zasnova (podnožje, telo in vrh),
- fasada s kamnito oblogo iz pohorskega tonalita (granodiorita),
- vhod z vetrolovom,
- stavbno pohištvo: okna, vrata, svetlobniki in stenske obloge v predprostorih dvigal,
- pritličje s prvotnimi stenskimi, stropnimi in talnimi oblogami ter svetili,
- osrednje in stranska stopnišča.

(5) Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 1, k. o. 1721 – Gradišče I; parcelo št. 30/5, k. o. 1721 – Gradišče I.

6. člen

(1) V okviru Trga republike se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enota dediščine: Ljubljana – Veleblagovnica Maximarket (EŠD 19098).

(2) Enota iz prejšnjega odstavka je kulturni spomenik z umetnostnozgodovinskimi in arhitekturnimi vrednotami.

(3) Vrednote, ki poleg navedenih v prvem odstavku 2. člena utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Dvonadstropna veleblagovnica je izvirna, izrazito vzdolžno zasnovana armiranobetonska skeletna konstrukcija velikih razponov s konzolno izvedbo, s štirimi razsežnimi trgovskimi in gostinskimi etažami, v kleti povezana s trgovsko pasažo, ki povezuje Šubičevo in Erjavčevo cesto.
- Z urbanističnega vidika izvirno razmejuje in hkrati povezuje monumentalno ploščad Trga republike z intimnejšim Plečnikovim trgom. Arhitekt je višino veleblagovnice prilagodil traktom Uršulinskega samostana in mejo južne fasade liniji obrambnega zidu Emone ter tako ustvaril prostorsko celoto z nadgradnjo zgodovinskih prvin.

(4) Varovane sestavine spomenika so:

- osnovna višinska in osnovna tlorisna zasnova,
- armiranobetonska konstrukcija z ravno streho s pripadajočimi servisnimi objekti,
- kombinirana fasada iz kamnitih plošč iz pohorskega tonalita (granodiorita), stekla in lesa,
- osrednje stopnišče in stranskih stopnišč,
- vhodi z vetrolovi,
- stavbno pohištvo: vrata, okna, talne obloge,
- odprta prehodna pasaža v pritličju z vhodi v veleblagovnico in lokal,
- kletna pasaža s trgovinami, lokali in ozelenjenimi atriji.

(5) Spomenik obsega nepremičnine: stavbo št. 532, k. o. 1725 – Ajdovščina; parceli št. 3086 in 3087, obe k. o. 1725 – Ajdovščina.

7. člen

(1) V okviru Trga republike se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enota dediščine: Ljubljana – Spomenik revolucije (EŠD 5656).

(2) Enota iz prejšnjega odstavka je kulturni spomenik z umetnostnozgodovinskimi, zgodovinskimi, arhitekturnimi in krajinskoarhitekturnimi vrednotami.

(3) Vrednote, ki poleg navedenih v prvem odstavku 2. člena utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Kipar akademik Drago Tršar je z abstraktno obliko že leta 1964 izjemno, izvirno in nadčasovno izrazil moč in energijo združenih figur upornih demonstrantov in manifestantov, ljudske množice z vihrajočimi zastavami.
- Izvirno kiparsko stvaritev dopolnjuje arhitekturna zasnova Vladimirja Braca Mušiča, ki je spomenik leta 1975 vključil v dani prostor z zelenim pasom obstoječega visokega drevja, obsežnim platojem trga in okoliškimi objekti.
- Kip je bil ob nastanku največji bronasti spomenik v Jugoslaviji.

(4) Varovane sestavine spomenika so:

- bronasti kip s podnožjem,
- stopničasta dvignjena terasa z ograjnimi zidci,
- plitev vodni bazen,
- posoda za večni ogenj in kvader z napisi,
- celostna krajinskoarhitekturna ureditev z lipami.

(5) Spomenik obsega nepremičnine: parceli št. 3078 in 3080/2, obe k. o. 1725 – Ajdovščina.

8. člen

(1) Meje spomenikov in njihovega vplivnega območja so določene na digitalnem katastrskem načrtu (uveljavljen 20. decembra 2002, Uradni list RS, št. 5/03; datoteka z dne 30. avgusta 2013; izvorno merilo 1 : 1000) ter vrisane na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.

(2) Izvirnike načrtov iz prejšnjega odstavka hranita ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino, in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod).

9. člen

Za spomenike in njihove varovane sestavine velja varstveni režim, ki določa:

1. ohranjanje kulturnih, urbanističnih, arhitekturnih, krajinskoarhitekturnih, likovnih in zgodovinskih sestavin v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
2. čim večje ohranjanje osnovne namembnosti spomenikov in uvajanje novih namembnosti, če so te prilagojene varstvenemu režimu,
3. podrejanje vseh posegov v spomenike in njihove dele ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
4. redno in strokovno vzdrževanje ter obnavljanje celote in ovrednotenih sestavin posameznega spomenika in neokrnjenih izvirnih prvin urbanistične, arhitekturne in krajinskoarhitekturne zasnove,

5. prepovedano je postavljati ali graditi trajne ali začasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika ali njegovih delov,
6. ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika,
7. varovanje izvorne in neokrnjene predstavitve arheoloških sestavin,
8. prepovedani so posegi in raba, ki lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali okoljske sestavine; prepovedano je predvsem odkopavati in zasipavati teren,
9. ohranjanje obstoječih rab odprtega prostora, kjer te sledijo prvotni urbanistični zasnovi,
10. ohranjanje in vzdrževanje varovanih krajinskoureditvenih prvin in zasnov odprtega prostora,
11. pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika,
12. tako omogočanje dostopa javnosti, ki ne ogroža varovanja spomenika, njegovih osnovnih funkcij ali varovanih sestavin,
13. novi posegi so izjemoma dovoljeni s predhodnim kulturovarstvenim soglasjem Zavoda, kadar se funkcije dopolnjujejo ter dopolnjujejo tudi varovanje objektov in prostora,
14. obvezna je predhodna izdelava konservatorskega načrta, če je poseg v spomenik kompleksen,
15. v šestih mesecih po uveljavitvi tega odloka Moderna galerija Ljubljana pripravi inventarno knjigo likovnih umetnin, ki so sestavni del namensko načrtovane likovne opreme spomenikov iz četrtil točk 3. in 4. člena tega odloka.

10. člen

Za vplivno območje velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje urbanistične zasnove arhitekta Ravnikarja in arhitekturnih gabaritov na območju prizidka Gimnazije Jožeta Plečnika (Šubičeva 1 a), Plečnikovega trga in nekdanjega poslovnega objekta podružnice Ljubljanske banke (Ulica Josipine Turnograjske 6) z zazelenitvijo,
- obnovo in vzdrževanje ureditve Plečnikovega trga z urbano opremo in kamnitimi stebri, postavljenimi ob ureditvi trga, z upoštevanjem izhodišč arhitekta Antona Bitenca,
- na vplivnem območju spomenika je prepovedano spreminjanje višinskih gabaritov objektov zaradi ohranjanja funkcije spomenika in njegovega območja ter pogledov na spomenik.

11. člen

Za vse posege v kulturne spomenike, razen če zakon ne določa drugače, je treba predhodno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda.

12. člen

(1) Spomeniki se označijo s predpisanimi oznakami, ki so oblikovane in pritrjene na posamezen objekt tako, da ne krnijo likovne podobe ali delov spomenika.

(2) Število in mikrolokacijo oznak določita v soglasju Zavod in lastnik ali upravljavec.

13. člen

Izvajanje odloka nadzira inšpektorat, pristojen za kulturno dediščino.

KONČNI DOLOČBI

14. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti v zemljiški knjigi zaznamuje status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih v tretjem odstavku 2. člena tega odloka.

15. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Ljubljana, ...
EVA: 2014-3340-0007

Vlada Republike Slovenije

P R E D S E D N I C A
mag. Alenka BRATUŠEK

UVOD

1. Pravna podlaga:

Zakon o varstvu kulturne dediščine: ZVKD-1 (*Uradni list RS*, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) v 12. in 13. členu predpisuje način razglašanja kulturnih spomenikov.

12. člen (razglasitev nepremičnega spomenika)

(1) *Zavod pripravi predlog za razglasitev spomenika po lastni presoji ali na pobudo koga drugega. Če zavod zavrne pobudo za razglasitev, mora pobudnika seznaniti s svojo odločitvijo in z razlogi zanjo.*

(2) *Zavod mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnike dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, ter jim dati možnost, da podajo svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Lastniki se obveščajo praviloma po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši (npr. na nepremičnini, katere razglasitev se predlaga, v uradnem glasilu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug primeren način). Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov v skladu s tem odstavkom ni potrebno.*

(3) *Zavod mora izvesti javno obravnavo, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načinom dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v vsaj enem javnem sredstvu obveščanja najmanj deset dni pred javno obravnavo. V času do javne obravnave mora biti zagotovljen javen dostop do gradiv, ki so predmet javne obravnave.*

(4) *Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod se mora do mnenj opredeliti.*

(5) *Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena vodi pristojni organ pokrajine ali občine ob smiselni uporabi določb drugega do četrtega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod.*

13. člen (akt o razglasitvi)

(1) *Spomenik državnega pomena se razglasi z aktom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine (v nadaljnjem besedilu: akt o razglasitvi).*

(2) *Akt o razglasitvi obsega zlasti:*

- *identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,*
- *vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik,*
- *varstveni režim spomenika,*
- *vplivno območje, kadar je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, vključno z določitvijo meje vplivnega območja tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,*
- *varstveni režim v vplivnem območju,*
- *morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika,*
- *zahteve glede upravljanja ter morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja in*
- *inventarno knjigo premičnin, ki so sestavni del spomenika, kadar je to potrebno.*

(3) *Na podlagi akta o razglasitvi se pravni status nepremičnega spomenika in njegovega vplivnega območja, če je to določeno z aktom o razglasitvi, zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba nepremičnega spomenika. Organ, ki je spomenik razglasil, pošlje akt o razglasitvi na pristojno zemljiško knjigo. Vpis nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se opravi po uradni dolžnosti.*

(4) *Zaznamba nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se ne izvede za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča ali v delih, kjer zahtevo za zaznambo določi akt o razglasitvi.*

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom
Zakon ne določa rokov za izdajo odloka.

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe:

Zavod za varstvo kulture dediščine Slovenije, OE Ljubljana, je pripravil predlog za razglasitev kompleksa Trga republike za kulturni spomenik državnega pomena. Na podlagi te strokovne študije in celostnega ovrednotenja je Ministrstvo za kulturo ugotovilo, da ima Trg republike lastnosti spomenika državnega pomena.

Ministrstvo za kulturo je pripravilo osnutek akta o razglasitvi. Pripravljeni osnutek odloka je bil januarja 2014 poslan vsem lastnikom, ti pa so Zavodu dali svoje pripombe in priporočila. Zavod je nanje pisno odgovoril, se s posamezniki dogovoril za dodatno usklajevanje in upošteval vse pripombe, ki ne posegajo v varovane sestavine. Gradivo o seznanitvi je Zavod 8. 4. 2014 poslal na MK (št.: 62231-10/2012-MIZKŠ/12).

4. Obrazložitev glede opravljanja tekočih poslov vlade

Akt o razglasitvi za kulturni spomenik je izvršilni predpis na osnovi ZVKD-1. Ta zakon predpisuje, da akte o razglasitvi za kulturni spomenik državnega pomena izdaja vlada, vendar ne določa, katere spomenike konkretno naj z njimi razgласi. Zato izdaje aktov o razglasitvi ne moremo šteti za vnaprej določeno dolžnost izpolnitve zakona, temveč jih vlada lahko sprejema po lastni presoji. Vendar ZVKD-1 v postopku sprejemanja akta o razglasitvi zagotavlja, da je sprejetje akta o razglasitvi za kulturni spomenik potrditev strokovnih ovrednotenj kulturne dediščine. Predlog za razglasitev obvezno pripravi Zavod za varstvo kulturne dediščine, ki je po ZVKD-1 edina pristojna organizacija za varstvo nepremične kulturne dediščine. Razglasitev nima finančnih posledic za državni proračun.

Postopek za razglasitev spomenika državnega pomena se je začel in je bil v medresorskem usklajevanju že pred začetkom obdobja, ko vlada začela opravljati le še tekoče posle. V postopek razglasitve so bili vključeni lastniki dediščine in druga zainteresirana javnost, ki razglasitev pričakujejo. Če se razglasitev prestavi na kasnejše obdobje, bo treba ponovno določiti vse parcele spomenika, preveriti morebitne nove lastnike in jih obvestiti, kar predstavlja nepotrebno dodatno delo in je z vidika racionalnosti in učinkovitosti dela javne uprave nesmotno.

Sprejemanje aktov o razglasitvi za kulturni spomenik ob izpolnitvi zakonsko določenih pogojev in upoštevanju zakonsko določenega postopka očitno narekuje ZVKD-1. Glede na navedeno sprejetje akta o razglasitvi spomenika državnega pomena sodi v okvir opravljanja tekočih poslov vlade.

VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANE RAZGLASITVE

Odlok o razglasitvi Trga republike natančno opredeljuje ovrednotene sestavine spomenika ter podrobno usmerja posege v kulturni spomenik in njegove dele, kar bo lastnikom dolgoročno olajšalo upravljanje in uporabo ter vzdrževanje. Odlok bo omogočil načrtovano rabo in prenavo odprtih prostorov trga.

Arhitekturno in urbanistično zasnovo trga je načrtoval vodilni slovenski arhitekt in profesor na šoli za arhitekturo v obdobju po letu 1945, akademik Edvard Ravnikar (1907–1993) s sodelavci. Profesor Ravnikar je bil po letu 1945 in vse do svoje smrti vodilni arhitekt v Sloveniji, pomemben naslednik Plečnikove Ljubljanske šole za arhitekturo. Trg z zgradbami in ureditvami je najbolj celosten arhitekturni kompleks v Ljubljani, ki se navezuje na prostor antične Emone ter povezuje območje baročne in sodobne Ljubljane.

Trg republike, prej revolucije, je bil najbolj monumentalna urbanistična in arhitekturna zasnova v 2. polovici 20. stol. v Ljubljani, ki jo je arhitektu uspelo uresničiti z razporeditvijo dveh stolpnic, trgovskega objekta, kulturnega doma, umestitvijo Spomenika revolucije ter različnih prehodov, podhoda, atrijev in stopnišč, odprte poglede pa je povezal z obstoječim okoljem.

Pri arhitekturnem oblikovanju trga je Ravnikar uporabil svoje značilne prvine: vidne betonske konstrukcije, konzolne in vogalne previse, ter eksperimentalne fasadne plašče iz tanko žaganih plošč pohorskega granodiorita, včasih imenovanega tudi granit ali tonalit. Vsi objekti v sklopu trga so grajeni v armiranobetonski konstrukciji velikih razponov in konzolnih izvedb, del pritličnih oziroma dvoetažnih objektov – prizidkov pa je grajen v jekleni konstrukciji, ki omogoča prilagodljivost posameznih

prostorov. Na zunanosti stavb in tlakov prevladujejo kamnite obloge iz žaganega granodiorita. Izvedene so kot obešene izolirane fasade s kombinacijami vidnega betona, fasadne opeke in stekla.

Trg republike je s pomembnimi gospodarskimi, kulturnimi in političnimi dejavnostmi danes nedvomno težišče in novo središče mesta. Postal je privlačen kompleks, ki je ponudil dobro izbrane, raznovrstne programe že med gradnjo. Do danes je meščanom ohranil, za slovenske razmere, redko udobje dobrega dostopa in varnega gibanja po površinah, zasnovanih in namenjenih izključno pešcem. Kot tak se Trg republike med tedaj pomembnimi družbeno-gospodarskimi in kulturnimi centri, zamejenimi z obsegom in zasnovano peščevih površin, kakršne so nastajale po vsem svetu, gotovo uvršča med bolj uspele rešitve. Trg deluje kot samostojen organizem in določa tok življenja znotraj sebe, hkrati pa pronica navzven in oživlja mestno tkivo ob srednjeveškem jedru.

Avantgardni arhitekturni pristop in vključevanje številnih zvrsti odprtega prostora (ploščad, trg, podhod, prehod, terasa, atrij ...), delno upoštevanje konteksta obstoječega prostora nunskega kompleksa, znižanje gabaritov zaradi pogledov na obstoječo stavbno dediščino in predstavitev arheoloških ostalin, ki je vključena v zasnovano odprtega prostora, dajejo trgu dodatno celovito vrednost.

Trg republike je vzorčni primer slovenskega urbanizma, sodobne arhitekture druge polovice 20. stoletja in izjemnih arhitekturnih detajlov ter načinov upoštevanja kontekstov in prepletanj različnih zvrsti odprtega prostora ter funkcij.